

Inhoud

Inleiding	9
-----------	---

DEEL I

VOOR VERTREK

1	VOORBEREIDING	19
	Het schip	19
	Motoronderhoud	20
	Scheepspapieren	20
	Inventaris	21
	Marifoon	22
	Huren	23
	Telefoneren	23
2	VAARAANWIJZINGEN	25
	Beroepsvaart	25
	Passeren en opgelopen worden	25
	Aanleggen en ankeren	26
	Sluizen	27
	Schutten	27
	Automatische sluizen	29
	MOEZEL EN RIJN	29
	<i>De Moezel</i>	29
	- De buitenbocht	30
	- Cruiseschepen	30
	<i>De Rijn</i>	31
	- Rijnpatent of niet	31
	- Golven en stroming	32
	- Welke koers	32
	- Het blauwe bord	32
	- Passagiersschepen	33

3	PLANNING	35
	Bedieningstijden	35
	Toegangsroutes	35
	Mogelijke vaarroutes in Noord-Frankrijk	37
	Varen of ontspannen	38
	Stremmingen	38
	Aanlegplaatsen	38
	Bevoorrading	39
	Internet	40
	Kaarten	40

DEEL II**DE VAARGEBIEDEN**

A	NORD-PAS-DE-CALAIS	43
	Canal de Furnes	43
	Liaison Dunkerque-Escaut	47
	Aa	50
	Canal de Calais	51
	Canal de Bourbourg – deel 1	52
	Canal de Bourbourg – deel 2	53
	Lys	57
	Canal de la Deûle	58
	Canal de Roubaix en Marque canalisée	60
	Escaut	63
B	PICARDIË	69
	Canal du Nord	69
	Canal de St.-Quentin	77
	Sambre en Canal de la Sambre à l'Oise	84
	Somme en Canal de la Somme	84
C	NAAR PARIJS	95
	Canal latéral à l'Oise en Oise	95
	Seine	103
	Canal St.-Martin	113
	Canal St.-Denis	114
	Canal de l'Ourcq	114
	Marne	115
D	CHAMPAGNE	125
	Canal de l'Oise à l'Aisne	125
	Aisne en Canal latéral à l'Aisne	129
	Canal des Ardennes	132
	Canal de l'Aisne à la Marne	139
	Canal latéral à la Marne	144

E	MAAS	149
	Maas	149
	Canal de la Marne au Rhin – van Vitry-le-François naar Troussey (deel 1)	162
F	MOEZEL	169
	Canal de la Marne au Rhin – van Troussey naar Nancy (deel 2)	169
	Embranchement de Nancy	174
	Moezel – van Nancy naar Trier	176
	Moezel – van Trier naar Koblenz	182
G	RIJN	193
	Rijn	194
	Lahn	198
H	VOGEZEN EN ELZAS	207
	Canal de la Marne au Rhin – van Nancy naar Straatsburg (deel 3)	207
	Canal des Houilières de la Sarre	209

DEEL III**ROUTES NAAR HET ZUIDEN**

1	INLEIDING	221
	Hoofdroute 1	221
	Hoofdroute 2	221
	Overige routes	222
	Terugweg	222
	Lang onderweg	222
2	DE DOORGANGSRUTES	225
	<i>Midden-Frankrijk</i>	225
	- Bourgondië	225
	- Vogezen	227
	<i>Zuid-Frankrijk</i>	229
	- Saône en Rhône	229
	Nawoord	235
	Vertaaltabel Nederlands-Frans-Duits	236
	Register van vaarwegen en (haven)plaatsen	238
	Noot van de uitgever	240

Inleiding

Voor veel watersporters is het een lang gekoesterde droom om met het eigen schip naar Frankrijk te gaan. Het netwerk van vaarwegen over rivieren en kanalen, aangelegd tussen 1642 en 1966, is bijzonder uitgebreid – en zeker in het noorden van dit grote land zeer nauw vertakt. De vele dorpen en steden met die typische Franse sfeer langs de oevers van de rivieren en kanalen zijn op zich al voldoende motivatie, maar het betere weer, het beroemde trio wijn, kaas en stokbrood en de mooie natuur maken een vaartocht door Noord-Frankrijk extra aantrekkelijk. Daar komt nog de enorme rust op het water bij, die sterk contrasteert met de drukte op de plassen en vaarten in Nederland. Regelmatig zul je op een vaardag hooguit drie of vier andere jachten of een enkel vrachtschip tegenkomen. Tegelijkertijd wordt het nooit ongezellig, want rond de aanlegplaatsen ontmoet je andere watersporters of mensen uit de buurt.

Maar hoe weet je, voor je vertrekt, wat de mooiste en de slimste routes zijn, of – als je al onderweg bent – waar je het best kunt aanleggen; en hoe voorkom je dat je een dorp of een afslag voorbijvaart, zonder te weten hoe mooi of bijzonder het daar is? Daarvoor is dit boek, om je de weg te wijzen.

Een groot deel van de Franse vaarwegen ligt in een prachtige omgeving.

Zeer populair is de vaarroute over de Maas, eventueel gevolgd door het rondje Moezel waarmee je via Luxemburg en Duitsland over Moezel en Rijn naar Nederland terugkeert. Tussen Franse steden als Charleville-Mézières, Verdun, Toul, Metz en Duitse steden als Trier, Bernkastel-Kues, Cochem, Koblenz, Bonn, Keulen en Düsseldorf liggen ontelbare wijndorpjes langs de oevers. Een niet mindere droomreis leidt naar Parijs. Het is een unieke ervaring om met je eigen schip langs de Eiffeltoren te varen en midden in de lichtstad aan te leggen, op loopafstand van veel beroemde bezienswaardigheden van die stad. En wat te denken van varen door tot de verbeelding sprekende streken als Picardië, Champagne, Lotharingen, Vogezen en Elzas, verspreid door het mooie landschap met glooiende korenvelden, afgewisseld met bossen en heuvels, met steden als Arras, Amiens, Compiègne, Reims,

Nancy en Straatsburg aan je vaarwater? Al varend zul je onderweg regelmatig allerlei schitterende, bekende en veel minder bekende, kleinere stadjes en dorpen ontdekken.

Voor wie er altijd van gedroomd heeft om met het eigen schip naar de Middellandse Zee te varen, is achter in het boek een uitgebreid overzicht te vinden van alle hoofd- en alternatieve routes.

Veel tijd of veel haast

Omdat Frankrijk niet direct aan Nederland grenst, de afstanden groot zijn en de snelheid op het water nooit erg hoog ligt, heb je flink wat tijd nodig om diep Frankrijk in te varen. Juist daarom is het noordelijkste deel van Frankrijk een aantrekkelijk vaargebied, want eigenlijk ligt het land helemaal niet zo ver als je denkt. Via alle toegangsroutes is het goed mogelijk om, bijvoorbeeld vanaf Utrecht, met een week bij de Franse grens te zijn. Veel mensen laten zich afschrikken door het grote aantal sluizen in Noord-Frankrijk, gemiddeld elke 4 kilometer. Dat maakt dat het gemiddelde tempo op de kanalen nooit veel hoger dan 3 tot 4 kilometer per uur zal zijn – wandelen gaat haast sneller. Tegelijkertijd is haast iets wat weinig met ontspannen varen te maken heeft. Bovendien leert de praktijk dat je, vooral op kanalen waar de sluizen geautomatiseerd zijn, nooit erg lang voor een sluis hoeft te wachten – en dat het schutten vaak verrassend snel gaat! En ophaalbruggen, die in Nederland juist het tempo enorm kunnen vertragen, zijn er op de Franse vaarwegen nauwelijks; nagenoeg alle bruggen zijn vast.

Klimmen of dalen

In het vlakke Nederland worden sluizen meestal gebruikt om verschillen in water- of boezempeil te overbruggen. Frankrijk is daarentegen een land van hoogteverschillen; hier dienen sluizen er vaak voor om, ondanks het stijgende of dalende landschap, toch te kunnen varen.

Eigenlijk zijn er in Frankrijk twee soorten kanalen. Een lateraalkanaal volgt de loop van een rivier; regelmatig vaar je op de bevaarbare delen in de rivier. Het komt echter ook voor dat het kanaal weliswaar het rivierdal volgt, maar in feite is aangelegd op de helling van de heuvels naast de rivier.

Met de eigen boot naar Parijs is een flinke vaartocht, die echter beslist de moeite waard is.

Een verbindingskanaal zorgt voor een vaarweg tussen twee rivieren en loopt dan vaak over een heuvelrug van het ene naar het andere rivierdal. Eerst klim je met een aantal sluizen naar boven, dan volgt het zogeheten scheidingspand op de 'top' van de heuvel en vanaf daar gaat het weer bergafwaarts naar het dal van de volgende rivier.

Bij de aanleg van dit soort kanalen moesten problemen worden overwonnen die we in Nederland niet tegenkomen. De naam 'scheidingspand' doet al vermoeden dat in feite het water aan twee kanten naar beneden stroomt. Elke keer dat in een sluis geschut wordt, lopen vele liters water van de 'berg' af. Daarom ligt in de buurt van het hoogste kanaal-pand dikwijls een stuwmeer van waaruit het water dat verloren is gegaan, weer aangevuld wordt. Er is niet altijd een bruikbare bron in de buurt en dus moet het water van ver aangevoerd worden. Hiervoor is vaak een heel stelsel van toevoerkanaaltjes aangelegd.

Een tunnel voor de scheepvaart is een typisch Frans fenomeen.

Tunnels en aquaducten

Typisch voor het varen in Frankrijk is het fenomeen scheepvaarttunnel. Op veel plekken tref je ze aan in het scheidingspand van een kanaal, maar af en toe ook in een rivier omdat er een heuvel 'in de weg' ligt. Soms is zo'n tunnel maar kort, tussen de 100 en 200 meter, maar er zijn ook exemplaren van 2, 3, 4 en zelfs 6 kilometer lang. Meestal vaar je er op eigen kracht door, maar in de tunnel van Riqueval in het Canal du St.-Quentin is het verplicht om gesleept te worden. Een avontuur op zich!

Ook aquaducten zijn een typisch Frans verschijnsel. In Nederland kennen we ze natuurlijk wel, maar dat zijn eigenlijk niet meer dan korte verkeerstunnels onder een rivier of kanaal door. In

Frankrijk worden aquaducten gebruikt om beekjes, maar zelfs ook rivieren over te steken, bijna altijd op flinke hoogte. Al varende zie je dan een andere waterstroom in de diepte liggen (denk aan de Maas, Oise, Aisne of Meurthe). De lengte van een aquaduct kan oplopen tot vele honderden meters.

Vorbereiding van de tocht

Deel I van deze vaarwijzer verschaft alle informatie die je nodig hebt tijdens de voorbereiding van een vaartocht door Noord-Frankrijk. Hier vind je het antwoord op vragen als: welke papieren en inventaris heb ik nodig, uit welke vaarroutes kan ik kiezen, hoeveel tijd moet ik uittrekken voor een tocht door Noord-Frankrijk? Tevens vind je hier vaaraan-

Het Rondje Maas-Moezel-Rijn brengt je na Frankrijk ook door Duitsland.

wijzingen voor omstandigheden die typisch zijn voor het varen op de Noord-Franse binnenwateren – en voor het rondje Maas-Moezel-Rijn. Hoe kun je bijvoorbeeld het best omgaan met de beroepsvaart? Ook tips om zo soepel mogelijk door de sluisen te komen en zaken als welke kaarten je nodig hebt, komen hier aan bod.

De vaargebieden

In deel II van het boek worden de vaargebieden beschreven. Elk vaargebied is onderverdeeld in kleinere hoofdstukken, waarin steeds een vaarweg behandeld wordt. Per vaarweg vind je allereerst alle gegevens op een rij, zodat je in een oogopslag kunt zien of jouw boot hier past, hoelang je ongeveer over een etappe doet en wat de bedieningstijden van de sluisen zijn. Alle bedieningstijden zijn onder voorbehoud, omdat ze door allerlei omstandigheden in de loop van de tijd kunnen veranderen. Onder het kopje ‘Algemeen’ vind je de belangrijkste kenmerken van het vaarwater, gevolgd door een aantal praktische zaken over de brug- of sluisbediening of andere bijzonderheden. Regelmatig wordt ook aandacht besteed aan de vaak rijke geschiedenis van de beschreven vaarweg. Dan volgt

een alinea onder het kopje ‘Uitgelicht’, waarin je (toeristische) informatie over de dorpen, steden of bezienswaardigheden langs het vaarwater vindt. Onder het kopje ‘Aanlegplaatsen’ zie je vervolgens waar je een tussenstop kunt maken of kunt overnachten. Ook is hier te vinden welke voorzieningen je aantreft bij die aanlegplaatsen en waar je brandstof kunt tanken. Tussendoor tref je informatieve kaders aan met tips of wetenswaardigheden, of anekdotes onder het kopje ‘Scheepspraak’.

Deel II is onderverdeeld in acht vaargebieden.

Vaargebied A: Nord-Pas-de-Calais

Vaargebied B: Picardië

Vaargebied C: Naar Parijs

Vaargebied D: Champagne

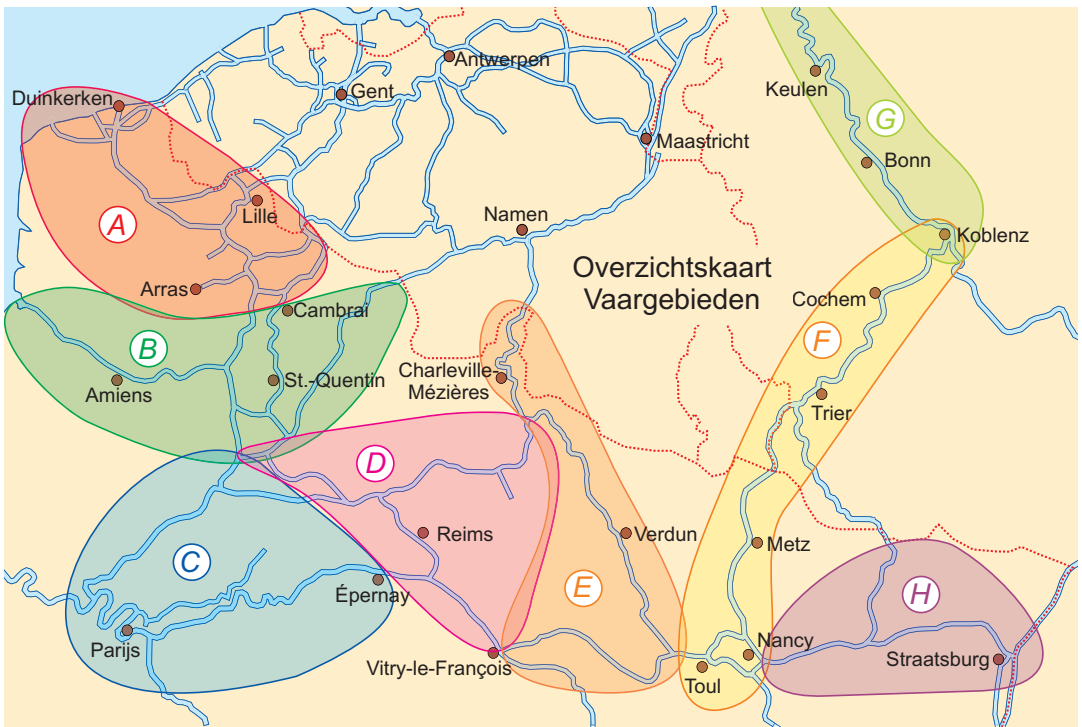
Vaargebied E: Maas

Vaargebied F: Moezel

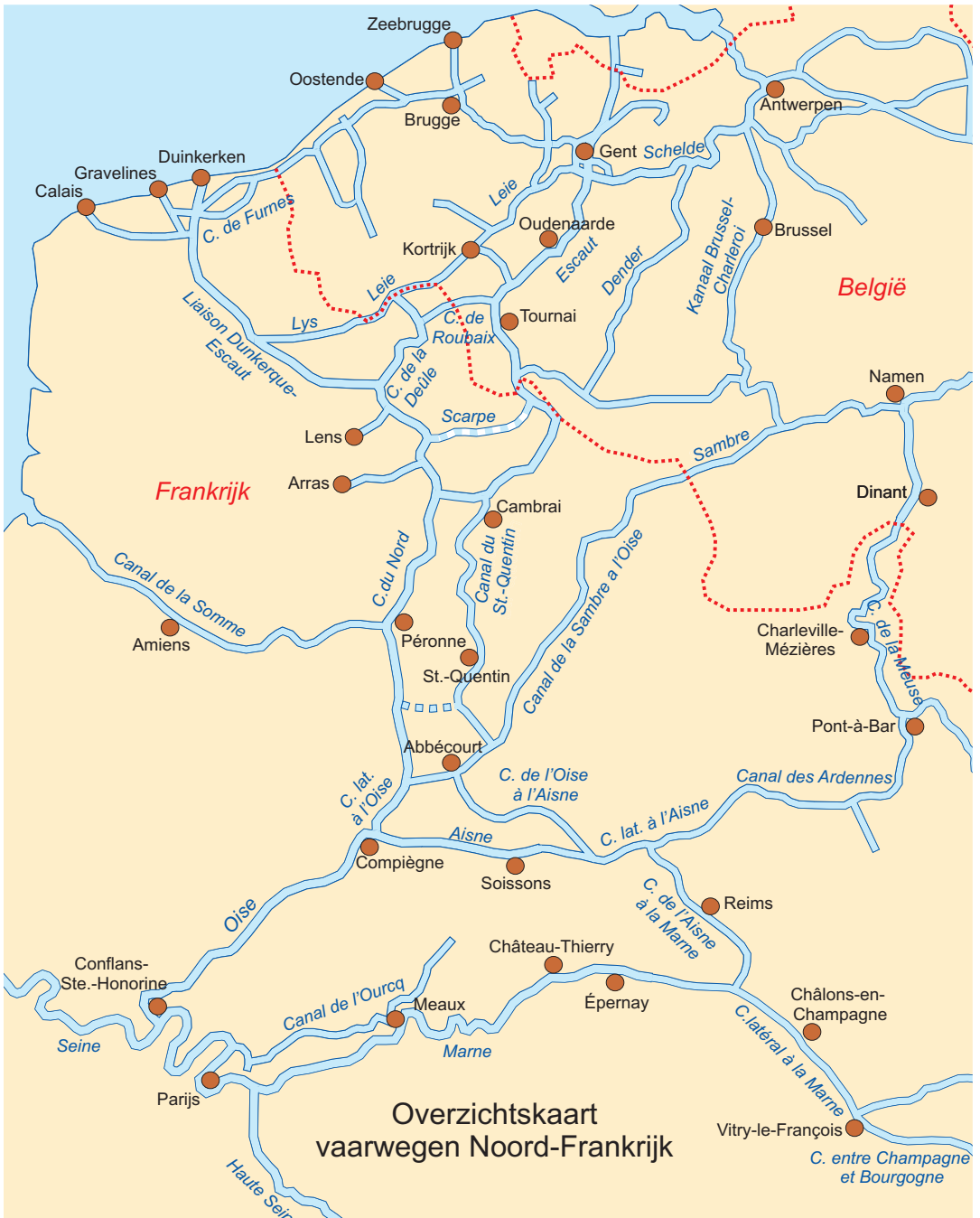
Vaargebied G: Rijn

Vaargebied H: Vogezen en Elzas

In deel III worden de vaarroutes van en naar de Middellandse Zee besproken, onderverdeeld in de gebieden Bourgondië en Vogezen voor de Midden-Franse wateren, de doorgangsroutes via Saône en Rhône, en de reisbestemmingen in Zuid-Frankrijk. *Bonne navigation!*

Overall rond het water hangt een genoeglijke sfeer.

WAARSCHUWING KAARTEN

Om de ligging van diverse vaarwegen, dorpen en steden en het verloop van vaarroutes duidelijk te maken, is bij elk vaargebied een aantal kaarten getekend. Deze kaarten zijn absoluut niet op schaal en dienen uitsluitend om in een oogopslag een bepaalde situatie inzichtelijk te maken. Ze zijn volstrekt ongeschikt om op te navigeren; daarvoor zijn officiële waterkaarten nodig. Een overzicht daarvan staat bij ieder vaarwater in deel II en III.